

אוגוסט 2013

הקליניקה לזכויות זקנים וניצולי שואה: סיכום פעילות שנתי תשע"ג

א. אודות הקליניקה

הקליניקה לזכויות זקנים וניצולי שואה פועלת מזה שלוש שנים כחלק ממערך הקליניקות בפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר אילן. הקליניקה עוסקת בזכויות זקנים וניצולי שואה ובמסגרת זו מכשירה סטודנטים למשפטים להעניק סיוע משפטי ולקדם את זכויות הזקנים בישראל.

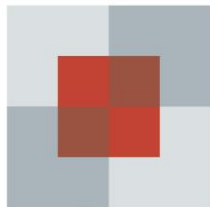
בשנת תשע"ג פעלו בקליניקה 22 סטודנטים בשנתם השלישית ללימודים, בליווי צמוד של עו"ד ענבר מנחם הר-אדיר ובהנחיית פרופ' גדעון ספיר, והעניקו סיוע לזקנים, בני משפחותיהם, גופים ואנשי מקצוע בתחום הזקנה.

הסיוע בקליניקה ניתן בנושאים: זכויות ניצולי השואה, ביטוח לאומי, סיעוד, זכויות חולים, מוסדות טיפוליים, אפטרופסות, דיור, ובנושאים נוספים הקשורים למשפט וזקנה.

ב. ההכשרה בקליניקה

יום הכשרה: טרם תחילת השנה בקליניקה נערך בקליניקה יום הכשרה, במסגרתו הסטודנטים למדו וחוו את תחום הזקנה וניצולי השואה. בשנת תשע"ג, הקליניקה התארכה במרכז הגריאטרי "גבעת השלושה" בפתח תקווה ונערכה סדנת הכשרה מקדימה לקראת שנת הלימודים שהועברה ע"י עו"ד ענבר מנחם הר אדיר, מנהלת הקליניקה וע"י עו"ס אורנה גבאי, מנהלת השירות הסוציאלית, ב"קשת- האגודה למען הזקן". במהלך הסדנא נפגשו הסטודנטים עם תכנים הקשורים לזקנה ולגילנות, שוחחו עם זקן החי במרכז הגריאטרי, סיירו במרכז הגריאטרי, למדו על עבודת הקליניקה ועל קו הפניות. הסדנא חשפה את הסטודנטים לסוגיות מהותיות הנוגעות בזקנה והכינה את הסטודנטים לפעילות במהלך השנה הן מבחינת ידע והן מבחינה רגשית.

מערך הקליניקות
Clinical Legal
Education Program

הקליניקה לסיוע משפטי לקשישים וניצולי שואה Legal Aid Clinic for the Elderly and Holocaust Survivors

~ 2 ~

קורס עיוני: במהלך שנת הלימודים, בצד העבודה השוטפת בקליניקה, משתתפים הסטודנטים בקליניקה בקורס עיוני, העוסק בהיבטים תיאורטיים ומעשיים של שוויון וזכויות, הנוגעים לזקנים ובכלל זה גם לניצולי שואה, וכן עוסק בהיבטים האתיים של עבודה קלינית.

השיעורים מועברים על ידי הן על ידי המנחה האקדמי ועורכת הדין בקליניקה והן על ידי אנשי מקצוע מובילים בתחום הזקנה וניצולי השואה: מנכ"לית עמותת "המשפט בשירות הזקנה" עו"ד כרמית שי, יו"ר האגודה לזכויות החולה מר שמוליק בן יעקב, עו"ד אודי מוזס מוועידת התביעות, מנכ"לית עמותת "אביב לשואה" עו"ד אביבה סילברמן, הנציבה האזורית של הנציבות לשוויון הזדמנויות בעבודה עו"ד שירי לב רן לביא, ד"ר שרה אלון מבית הספר לעבודה סוציאלית בתל אביב, סגלית גז מעמותת "עמדה".

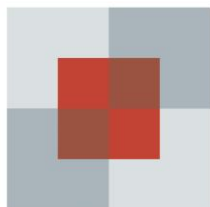
ערבי עיון: השנה, הקליניקה יזמה ערב עיון בנושאים עיוניים, הקשורים ללימודי הקליניקה. כך, הסטודנטים זכו להעמיק את הידע שלהם דרך הסתכלות על נושא בכמה זוויות שונות במטרה לפתח חשיבה ביקורתית.

ערב העיון הראשון היה בנושא של **חובת הפרישה מעבודה**. הערב התקיים בפורמט של שולחן עגול במסגרת השיעור בקליניקה, שאליו הוזמן גם הקהל הרחב, וניסה להביא **דעות מנוגדות על השאלה האם יש צורך בגיל פרישה**. הערב התקיים בהנחיית ד"ר לילך לוריא והשתתפו בו מנכ"לית עמותת המשפט בשירות הזקנה, עו"ד כרמית שי, הנציבה האזורית לשוויון הזדמנויות בעבודה, עו"ד שירי לב רן לביא, והיועץ המשפטי של נציבות המדינה, עו"ד רון דול. הערב בתחילת הערב נשאו דברי ברכה דיקן הפקולטה, פרופ' שחר ליפשיץ ומנהלת הקליניקה עו"ד ענבר מנחם הר-אדיר.

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

מען למכתבים: הקליניקה לסיוע משפטי לקשישים וניצולי שואה - הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900, ישראל
Postal Address: Legal Aid Clinic for the Elderly and Holocaust Survivors - Faculty of Law, Bar-Ilan University, Ramat Gan 52900, Israel
http://law-clinics.biu.ac.il • elderly.law@mail.biu.ac.il • Tel : 972+ 3 531 7812 • טל : 972+ 3 531 8896 • פקס :

מערך הקליניקות
Clinical Legal
Education Program

הקליניקה לסיוע משפטי לקשישים וניצולי שואה Legal Aid Clinic for the Elderly and Holocaust Survivors

~ 3 ~

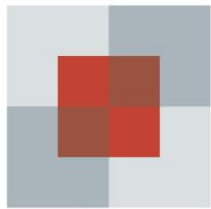

- ערב העיון השני היה בנושא **ניצולי שואה: היבטים במיצוי זכויות**. הערב, שהתקיים ביום השואה ואליו הוזמנו כל הסטודנטים למשפטים בשנה השלישית וכן הקהל הרחב, נפתח ע"י המנחה האקדמי של הקליניקה פרופ' גדעון ספיר שהנחה את הערב. דיקן הפקולטה, פרופ' שחר ליפשיץ נשא דברי פתיחה ולאחר מכן נחשף הקהל לסיפורו האישי והמרגש של ניצול השואה, מר מיכאל בר און, שכיום משמש ראש ארגון הגימלאים המינהליים באוני' בר אילן. לאחר מכן, התקיים **פאנל שהציג את פעילות בית המשפט, הכנסת והרשות המבצעת** לקידום זכויותיהם של ניצולי השואה. תחילה דיברה כבוד השופטת (בדימוס) דליה דורנר, שעמדה בראש ועדת החקירה הממלכתית בנושא הסיוע לניצולי השואה, אחריה - חה"כ (לשעבר) זאב בילסקי, סיפר על מאחורי הקלעים של תהליכי החקיקה בכנסת במסגרת פעילותו בשדולה הפרלמנטארית למען ניצולי השואה בכנסת ולבסוף, הגב' עפרה רוס, יו"ר הרשות לזכויות ניצולי השואה במשרד האוצר, הציגה את פועלה של הרשות לקידום זכויות ניצולי השואה. עבור לתחילת הערב, הקרינה הקליניקה סרט קצר בשם "נעליים" שהוצג בפסטיבל הסרטים בחיפה, ומתאר בקצרה התגלגלותם של נעליים יהודיות במהלך השואה.

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

מען למכתבים: הקליניקה לסיוע משפטי לקשישים וניצולי שואה - הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900, ישראל
Postal Address: Legal Aid Clinic for the Elderly and Holocaust Survivors - Faculty of Law, Bar-Ilan University, Ramat Gan 52900, Israel
http://law-clinics.biu.ac.il • elderly.law@mail.biu.ac.il • Tel : 972+ 3 531 7812 • טל : 972+ 3 531 8896 • פקס :

מערך הקליניקות
Clinical Legal
Education Program

הקליניקה לסיוע משפטי לקשישים וניצולי שואה Legal Aid Clinic for the Elderly and Holocaust Survivors

~ 4 ~

סיורים: בנוסף לשיעורים העיוניים, במהלך השנה ערכו הסטודנטים **סיור בוועדת העררים של ניצולי השואה** בבית משפט השלום בתל אביב, צפו בדיונים שנערכו ובסיומם שוחחו עם הרכב הוועדה בראשות כבוד השופטת גרינברג.

הסיור המחיש לסטודנטים את משמעות ההתדיינות המשפטית והקושי של המעמד המשפטי והבירוקרטי שניצול השואה צריך להתמודד עימו על מנת להוכיח את תביעתו בגין נכות שנגרמה כתוצאה מרדיפות הנאצים. הסיור העניק לסטודנטים זווית ראייה נוספת לגבי התהליך שעובר ניצול השואה מול המערכת וחייד את חשיבות עבודתם בקליניקה.

ג. העבודה המעשית בקליניקה

הסטודנטים בקליניקה עוסקים בעבודה מעשית בדרכים שונות, אשר כולן מלוות ליווי מלא על ידי עורכת הדין בקליניקה:

הסטודנטים מפעילים **קו פניות**, אליו מגיעות פניות של זקנים וניצולי שואה וכן של אנשי מקצוע בנושאים הנוגעים לזקנה וניצולי שואה, ולאחר היוועצות עם עורכת הדין בקליניקה מספקים לפונים מענה הולם לבקשותיהם. **במהלך השנה התקבלו כ 250 פניות בקליניקה** אשר טופלה בצורה מקיפה.

הפניות לקליניקה מגיעות מזקנים ובני משפחותיהם, המופנים אלינו דרך לשכות הרווחה, קופות החולים, הרשות לזכויות ניצולי השואה, הקרן לרווחת נפגעי השואה, ועידת התביעות, ממרכז הארגונים, המשרד לאזרחים ותיקים וגופים נוספים העוסקים בתחום הזקנה וניצולי שואה.

במהלך השנה, הסטודנטים מחולקים לזוגות, וכל זוג מקבל **תיקים לטיפול מתמשך**. חלק מהזוגות עסקו בנושאים ספציפיים וכך רכשו מומחיות בנושא מסוים וחלק מהזוגות עסקו בנושאים שונים וכך נגעו בהיבטים שונים של הזקנה.

הנושאים בהם עוסקת הקליניקה הם מיצוי זכויות ניצולי שואה, קצבאות ביטוח לאומי, סיעוד, זכויות חולים, שכר טרחה מופרז הגובים עו"ד מניצולי שואה, בריאות, הפליה מחמת גיל, ארנונה, דיור מוגן ובתי אבות.

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

מען למכתבים: הקליניקה לסיוע משפטי לקשישים וניצולי שואה - הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900, ישראל
Postal Address: Legal Aid Clinic for the Elderly and Holocaust Survivors - Faculty of Law, Bar-Ilan University, Ramat Gan 52900, Israel
פקס: 0972+ 3 531 8896 • טל: 0972+ 3 531 7812 • <http://law-clinics.biu.ac.il> • elderly.law@mail.biu.ac.il

בנוסף למתן סיוע וייעוץ לפונים, הפעילות בקליניקה כוללת כתיבת חוות דעת, דפי מידע וניירות עמדה על מנת להנגיש את זכויות הזקנים בישראל ולקדם אותן מול המוסדות השונים.

✓ דף מידע המרכז הטבות לניצולי שואה, עקב הזכויות הקיימות בגופים שונים ואינן מרוכזות באופן ברור.

✓ הכנת פורמט להגשת ערר על החלטת ביטוח לאומי בנוגע לגמלת סיעוד יחד עם דף הסבר על אופן מילוי.

✓ הכנת פורמט תלונה על עורכי דין המיועד ללשכת עורכי הדין.

✓ דפי מידע אינטרנטיים באתר "כל זכות" בנושא גמלת סיעוד בעת אשפוז בבית חולים ובנושא צו נכי רדיפות הנאצים (שכר טרחה).

ד. פעילות לשינוי מערכת

הקליניקה מקדמת פתרונות בנושאים עקרוניים מול המוסדות הממשלתיים וגופים נוספים, במטרה לספק מענה מערכתי. להלן מספר תחומים בהם הקליניקה פעלה בשנת תשע"ג:

 פעילות מול החברה לאיתור והשבת נכסי השואה ומול הרשות לזכויות ניצולי השואה על מנת **לפתור בעיה מערכתית, הנוגעת לעיכוב בעדכון שמם של ניצולי שואה שהוכרו כנזקקים וכתוצאה מכך לפגיעה בזכויותם להטבות**: לאחר שהרשות לזכויות ניצולי שואה מחליטה אם ניצולי השואה עומדים בקריטריונים להכרה כנזקקים, שמותיהם מועברים לחברה להשבה על מנת שיועברו אליהם הטבות. פעמים רבות, השם לא מעודכן בזמן וההטבות נמנעות וגם לא מוחזרות רטרואקטיבית. הקליניקה פנתה לגופים הממונים לבחינת העניין, ובמידה שהנושא לא ייפתר - תפעל במישורים נוספים.

 פעילות מול מבקר המדינה והמוסד לביטוח לאומי בנושא **חוב רטרואקטיבי לביטוח לאומי**. כבר בשנה שעברה, הגיעו לקליניקה מספר פניות, לפיהן עולים חדשים בגיל זקנה, נדרשו לשלם לביטוח לאומי חובות, על סכומים שהופקדו להם החל מרגע עלייתם לישראל, עקב דיווח לקוי שנבע מכשל של הביטוח הלאומי. מבירור מעמיק עולה כי הטפסים מולאו כבר בעת הנחיתה בשדה התעופה ללא תרגום לשפה

המדוברת של העולים, ואף לא לתרגום מלא באנגלית. בעוד שבשנה שעברה ניסינו לפתור את הבעיה בצורה פרטנית עבור הפונים, השנה קידמנו את העניין בצורה מערכתית.

כך, פנינו למבקר המדינה לבדיקת הנושא בשילוב של דוגמא מהפניות שקיבלנו וכן פנינו למנהל אגף זקנה במוסד לביטוח הלאומי לפתרון העניין. נערכה בדיקה מקיפה מול ביטוח לאומי על ידי מבקר המדינה ומהמוסד לביטוח לאומי נמסר כי המוסד פועל בשיתוף משרד הקליטה על מנת שמקרים כגון דא לא יישנו בעתיד.

פעילות מול שר הרווחה החדש בנוגע לחוק הדיור המוגן. בשנת 2012 עבר חוק הדיור המוגן שהינו חוק חשוב, שנועד לפקח על נושא הדיור המוגן הפרטי בישראל ובמערכת היחסים בין בתי הדיור המוגן לדיירים. יחד עם זאת, הגיעו לקליניקה מספר פניות על סעיף בחוק החדש, שפוגע בדיירים, ואשר מוחל רטרואקטיבית על החוזים שנכרתו בינם לבין בתי הדיור המוגן השונים. הקליניקה כתבה בעניין לשר הרווחה ומתכוונת להמשיך לפעול בנושא על מנת לפעול פגיעה בחופש ההתקשרות כפי שהיה טרם כניסת החוק לתוקף.

ה. ייצוג בתיקים עקרוניים ופרטניים

הקליניקה מייצגת הן בתיקים עקרוניים והן בתיקים פרטניים. להלן מספר דוגמאות מהתיקים בהם עוסקת הקליניקה:

הצטרפות כידיד בית המשפט בנושא של תשלום ריאלי עבור תגמולים רטרואקטיביים לניצולי שואה

הקליניקה ביקשה להצטרף כידידת בית המשפט בהליך שהתנהל בין ניצול שואה, שיוצגה ע"י עו"ד לבין הרשות לזכויות ניצולי השואה בבית המשפט המחוזי. התיק נסב סביב השאלה האם יש מקום לקבלת תגמול רטרואקטיבי בערך ריאלי, ובכך להכיר שבנסיבות מסוימות, בהן התנהלות הרשות רשלנית וחסרת תו"ל, יש לחשב פיצוי רטרואקטיבי שניתן לניצול השואה בשיעור מקורי. הצטרפות הקליניקה הגיעה לאחר שבעבר הגיעו מספר פניות לקליניקה בנושא זה והקליניקה ראתה לנכון להציג את עמדתה בבית המשפט המחוזי ולקדם החלטה עקרונית בנושא.

במהלך הדיון, בית המשפט החליט כי מדובר בנסיבות מיוחדות של אותה ניצולת שואה ולכן אין מקום לקבל את בקשת הקליניקה להצטרפות כידידת בית המשפט, שכן אין מדובר במקרה שיהווה תקדים. אף

על פי כן, מהלך הרוח של בית המשפט במהלך הדיון ומפסק הדין שהתקבל עולה כי הבקשה שהגישה הקליניקה לבית המשפט הבהירה את המצב המשפטי לאשורו ועזרה לקדם פתרון לפחות במקרה זה.

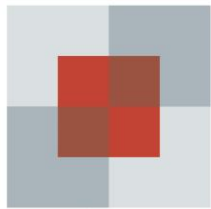
קבלת קצבת שאירים וטרואקטיבית מהמוסד לביטוח לאומי

לאחר פעילות הקליניקה במשך שנתיים וחצי, אישר המוסד לביטוח לאומי קצבת שאירים וטרואקטיבית לאלמנה. במקרה זה, בעת פטירת הבעל, הפסיק הביטוח הלאומי את קצבת הזקנה הזוגית והועבר מענק פטירה בגין מות הבעל למשפחה. מאותו רגע האלמנה קיבלה קצבת זקנה כיחיד אולם ביטוח לאומי לא יידע כי יש לבחון זכאותה לקצבת שאירים. הנושא לא נבדק על ידי האלמנה שכן היא חולת אלצהיימר שנים מרובות, וגם עובדה זו הייתה ידועה לביטוח הלאומי, שכן העניק לה גמלת סיעוד בשיעור מלא כתוצאה ממחלתה. רק לאחר מינוי אפוטרופוס לאלמנה, התגלה כי הייתה זכאית לקצבה ולא קבלה אותה. במשך שלוש שנים הקליניקה פעלה במסגרות שונות וערכה התכתבויות ארוכות עם המוסד, על מנת שיאשרו לה לקבלת את הקצבה מרגע זכאותה ולא מרגע הבקשה שהוגשה באיחור. עמדת הקליניקה הייתה כי **מוטלת אחריות על הביטוח הלאומי ליידיע את לקוחותיו כגוף מבטח**. עוד, נטען על ידינו שמכיוון שלא הייתה כשירה לפעול בעצמה, לא חל שיהוי בתביעתה, ולכן עליה לקבל מיום זכאותה. כאמור, עמדת הקליניקה התקבלה על ידי המוסד.

שכר טרחה הנגבה מניצולי שואה

גם השנה, ממשיכות להגיע פניות מרובות, הנוגעות לתלונות של ניצולי שואה על תשלומים מופרזים לעורכי דין ולמאכערים שייצגו אותם לצורך קבלת תגמולים כניצולי שואה. לאור ריבוי התלונות, הקליניקה פועלת לפתרון הנושא:

- ✓ המשך ניהול שני תיקים משפטיים בתי המשפט, בהם עורך דין פועל נגד שתי ניצולות שואה שאינן יודעות קרוא וכתוב ומבקש לחייב אותן על שכר טרחה מופרז דרך בקשה למימוש שטר חוב בהוצאה לפועל. במסגרת זו, מייצגת הקליניקה את הנשים ומבקשת להשיג פסק דין מבית המשפט שיתייחס לסוגיה, ויוכל לשמש את ניצול השואה.
- ✓ מענה טלפוני לעשרות פניות בנושא מניצולי שואה, בני משפחותיהם ואנשי מקצוע במטרה לאפשר להם להבין את החקיקה בנושא ואת אפשרויות הפעולה העומדות בפניהם.

מערך הקליניקות
Clinical Legal
Education Program

הקליניקה לסיוע משפטי לקשישים וניצולי שואה Legal Aid Clinic for the Elderly and Holocaust Survivors

~ 8 ~

- ✓ התנהלות מול משרד המשפטים, מחלקת ייעוץ וחקיקה ומול משרד האוצר, הרשות לזכויות ניצולי השואה.
- ✓ פגישה באגף לסיוע משפטי על מנת לקדם הצעת חוק בנושא ייצוג חינוך לניצולי שואה.
- ✓ פגישה עם יו"ר ועדת האתיקה מחוז ת"א במטרה לתת מענה הולם לניצולי השואה הנפגעים.
- ✓ הכנת טופס המקל על הגשת תלונה ללשכת עורכי הדין.

מיצוי זכויות מול הרשות לניצולי שואה

הסטודנטים מול הרשות לזכויות ניצולי השואה, שהינה הגוף המרכזי בישראל המרכז זכויות של ניצולי שואה. במסגרת זו, הסטודנטים בודקים סיכויים משפטיים של ניצולי שואה לערור על החלטות הרשות ואף עוזרים להם בכתיבת עררים במקרים המתאימים.

כך למשל, במסגרת סיור שערכה הקליניקה בוועדת העררים, צפו הסטודנטים בדיון שבו ניצול שואה ערר על החלטת הרשות לזכויות ניצולי שואה לקבלת **הכרה בסיבוכי הסוכרת** בהם לוקה. הניצול, שסיבוכי הסוכרת הובילו לאובדן כמעט מוחלט של ראייתו, כריתת רגלו האחת ומצב חמור של רגלו השנייה, הוכר כבעל אחוזי נכות בגין סוכרת, הקשורים להיותו ניצול שואה, אולם סיבוכי הסוכרת הקשים לא הוכרו בנפרד.

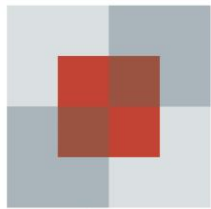
במהלך הדיון התנדבה הקליניקה לבחון את הסוגיה המשפטית – האם ניתן להכיר בסיבוכי סוכרת בנפרד ממחלת הסוכרת, לפי החקיקה הקשורה בניצולי שואה. בעזרת בדיקה מעמיקה שערכה הקליניקה עלה כי **ניתן להכיר בסיבוכי בנפרד, אם הם עולים על 30 אחוזי נכות**. לאחר התנהלות מול ועדת העררים והרשות לזכויות ניצולי שואה, עמדת הקליניקה קיבלה תוקף של פסק דין.

בעקבות פנייה שהגיעה לקו הפניות, ייצגנו ניצולת שואה בת 73 מול הרשות לזכויות ניצולי שואה והיא הוכרה כזכאית לתגמול חודשי למרות שלא שהתה בישראל 44 שנים. במקרה זה, בתקופת מלחמת העולם השנייה, ברחה המשפחה מרומניה לרוסיה וחיה שם במסתור. האח הוכר האח כזכאי לתגמולים אולם האחות, שחיה מחוץ לישראל במשך 44 שנים, לא עמדה בקריטריון הדורש רצף תושבות בישראל. בעזרת שימוש בפסיקות קודמות של בית המשפט ומסמכים שהושגו ממשרד הפנים, פנתה הקליניקה

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

מען למכתבים: הקליניקה לסיוע משפטי לקשישים וניצולי שואה - הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900, ישראל
Postal Address: Legal Aid Clinic for the Elderly and Holocaust Survivors - Faculty of Law, Bar-Ilan University, Ramat Gan 52900, Israel
http://law-clinics.biu.ac.il • elderly.law@mail.biu.ac.il • Tel : 972+ 3 531 7812 • טל • Fax : 972+ 3 531 8896 • פקס

מערך הקליניקות
Clinical Legal
Education Program

הקליניקה לסיוע משפטי לקשישים וניצולי שואה Legal Aid Clinic for the Elderly and Holocaust Survivors

~ 9 ~

לרשות לזכויות ניצולי שואה בדרישה להכרה בניצולה, וזו קיבלה את טענותינו והכירה בזכאותה של הניצולה לתגמולים.

במקרים אחרים, באמצעות **מידע וליווי** שנתנה הקליניקה לניצולי שואה, **ניצולי שואה הוכרו כבעלי פגמות חדשות הקשורות לרדיפות** במהלך השואה, אחוזי הנכות הועלו להם והם זכו לקבל תגמול גבוה יותר וכן הטבות נלוות. לדוגמא, **ניצולת שואה שסבלה ממחלת עור קשה**, לא הצליחה להוכיח כי המחלה קשורה לרדיפות. בליווי והדרכה טלפונית של הקליניקה, הגישה הניצולה ערר לועדת העררים על החלטת הרשות, השיגה חוות דעת רפואיות על הקשר בין התפרצות המחלה להיותה נרדפת במלחמת העולם השני, ייצגה עצמה בועדת העררים וזכתה בתביעתה.

מיצוי זכויות כללי לניצולי שואה

הקליניקה מסייעת לניצולי שואה למצות את זכויותיהם מול גופים וארגונים שונים. דוגמאות לכך במקרים הבאים:

❖ במסגרת קו הפניות שמפעילה הקליניקה, הגיעה פנייה בהולה של ניצולת שואה שנודע לה שלמחרת עומדים לעקל חפציה עקב חוב ישן על פינוי באמבולנס של מד"א. הסטודנטית קרן מרגלית ועו"ד ענבר מנחם הר-אדיר מצאו כי למד"א ישנם קריטריונים המאפשרים מחילה על חובות ניצולי שואה וכי הפונה עומדת בהם. לאחר פניות מרובות לגורמים שונים, **עוכב החוב ועניינה של הניצולה הועבר לבדיקה בוועדה מיוחדת**. כחודש לאחר מכן התקבלה תשובה בקליניקה כי הליכי הגבייה הופסקו והיא נמצאה פטורה מתשלום.

❖ בזכות מידע והנחייה שסיפקה הקליניקה, רק בגיל 94 המופלג, זכתה ניצולת שואה לגלות כי היא **זכאית לפטור מתרופות במחלות המוכרות כנכות בגין הרדיפות**. רק לאחר שגילתה זאת, פנתה ביתה לרופא המשפחה והפנתה את תשומת ליבו לעובדה שפטור זה לא ניתן לה ע"י הקופה כל השנים. כעת, הקליניקה פעלה מול הקופה גם לקבלת החזר רטרואקטיבי וממתינה לתגובתם.

אוניברסיטת בר-אילן
Bar-Ilan University

מען למכתבים: הקליניקה לסיוע משפטי לקשישים וניצולי שואה - הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900, ישראל
Postal Address: Legal Aid Clinic for the Elderly and Holocaust Survivors - Faculty of Law, Bar-Ilan University, Ramat Gan 52900, Israel
http://law-clinics.biu.ac.il • elderly.law@mail.biu.ac.il • Tel : 972+ 3 531 7812 • טל • Fax : 972+ 3 531 8896 • פקס

1. שתופי פעולה, מידע והנגשת זכויות

- כפי שפורט לעיל, הקליניקה ערכה עיון בנושא מיצוי זכויות של ניצולי שואה, בהנחיית פרופ' גידי ספיר, המנחה האקדמי של הקליניקה. לערב עיון זה הוזמנו כל הסטודנטים ממערך הקליניקות על מנת לחשוף אותם לעבודת הקליניקה הנוגעת לקידום זכויות ניצולי השואה.
- מנהלת הקליניקה הוזמנה להרצות בכנס של עובדות סוציאליות של החברה לאיתור והשבת נכסים של נספי השואה על הקליניקה ועל הקשיים למצות את זכויותיהם.
- מנהלת הקליניקה הרצתה במחלקה לעבודה סוציאלית בפני תלמידי תואר שני העוסקים בזקנה.
- הרצאות בקהילה: סטודנטיות מטעם הקליניקה הרצו בנושא זכויות חולים במרכזי יום בר"ג ובת"א ובפני סגל תפעולי של המרכז הגריאטרי גבעת השלושה. מנהלת הקליניקה הרצתה בפני ניצולי שואה בארגון "עמד" ברמת גן.

- סטודנטיות מטעם הקליניקה נתנו מענה שוטף לפניית בנושא אפוסטרופסות של עמותת "עמדה" הפועלת בקרב חולי דמנציה ואלצהיימר. במסגרת זו גם הן העבירו הרצאה בקבוצת התמיכה של בני המשפחות בנושא "מבוא לאפוסטרופסות".
- הקליניקה מסייעת למשרד לאזרחים ותיקים ולרשות לזכויות ניצולי השואה במענה לפניית סבוכות, הדורשות מענה משפטי מקצועי.
- גם השנה, הקליניקה פעלה מול משרד המשפטים ומשרד האוצר לקידום פתרון הנוגע לייצוג ניצולי שואה בבתי המשפט ע"י המדינה ולקדם פתרון בנוגע לשכ"ט מופרז הנגבה מניצולי שואה ע"י עורכי דין.

ז. פרסומים

- תמצית ערב העיון של הקליניקה בנושא "ניצולי שואה: היבטים במיצוי זכויות" **פורסם בעיתון האוניברסיטה: פרסום במגזין בר אילן.**
- מנהלת הקליניקה **רואינה ברדיו- ברשת א'** בתוכנית הסטודנטים והצעירים, הציגה את פעילות הקליניקה במיצוי זכויות ניצולי השואה והזמינה את הקהל הרחב להשתתף בערב העיון בנושא ניצולי שואה.

סיכום שנת תשע"ז

בשנת תשע"ג, הקליניקה ביססה את מעמדה בקרב גופים וארגונים שונים העוסקים בתחום הזקנה וניצולי השואה ונתנה מענה מקצועי ומקיף לעשרות ואף למאות זקנים וניצולי שואה באמצעות קו הפניות של הקליניקה, תוך כדי שימת דגש על מענה מקצועי, איכותי ומקיף לפונים אליה.

בשנת תשע"ג, הקליניקה פעלה להנגשת מידע בקהילה באמצעות הרצאות בקהילה ולאנשי מקצוע, דפי מידע וערבי עיון שאליהם הוזמן הקהל הרחב, זאת במטרה להעצים את הקהילה, ליידע על זכויות ודרכי פעולה ולהפנות לקו הפניות להדרכה ספציפית בכל מקרה ומקרה.

הסטודנטים, שלקחו חלק בקליניקה, עברו חוויה מעשירה בעלת תרומה משמעותית לקהילה. באמצעות קורס עיוני שמשלב עשייה חברתית אישית, נחשפים הסטודנטים לתפישות חברתיות חדשניות תוך עימותם מול תפישותיהם ועידוד חשיבה ביקורתית.

הסטודנטים בקורס זוכים להנחיה צמודה, באמצעותה הם מפתחים מיומנויות וכלים פרקטיים, המשמשים אותם בשלב הראשון במענה מקצועי ואנושי לפונים בקליניקה, ומאוחר יותר משמשים אותם כמתמחים וכעורכי דין.

בזכות העשייה הייחודית של הקליניקה, הקליניקה הינה בעלת חשיבות מרובה לשינוי ולקידום תחום הזקנה וניצולי השואה בישראל, ואנו מקוים שנוכח להרחיב את פעילותינו באמצעים נוספים.

בברכת שנה טובה,

פרופ' גדעון ספיר
המנחה האקדמי של הקליניקה

ענבר מנחם הר-אדיר, עו"ד
מנהלת הקליניקה

תודות

- תודתנו נתונה לכל אותם אנשים, שלא עזרתם לא הייתה מתאפשרת פעילותה השוטפת של הקליניקה:
- הסטודנטים שלקחו חלק בקליניקה בשנת תשע"ג והשקיעו שעות מרובות בפעילות הקליניקה;
 - עו"ד מיה גפן, עו"ד גלית עופר ועו"ד ארז יצחקי שנתנו מזמנם לפעילות הקליניקה;
 - צוות הפקולטה- פרופ' שחר ליפשיץ, ד"ר יעקב חבה, עו"ד מרב גבעון, מר אורי גולדשמידט, מר אבשלום שטיינמץ והגב' סילבי ליפסקר שתמכו בעשייה היומיומית;
 - כל האנשים והארגונים אשר תרמו להכשרתם של הסטודנטים בקליניקה: עו"ס אורנה גבאי וצוות המרכז הגריאטרי בגבעת השלושה, הגב' סיגלית גז, עו"ד כרמית שי, ד"ר לילך לוריא, עו"ד שירי לב רן לביא, עו"ד רון דול, עו"ד אביבה סילברמן, עו"ד אודי מוזס, ד"ר שרה אלון, מר שמוליק בן יעקב, ועדת העררים של ניצולי השואה, מר מיכאל בר-און, כב' השופטת (בדימוס) דליה דורנר, חה"כ (לשעבר) מר זאב ביאלסקי, יו"ר הרשות הגב' עפרה רוס.
 - וכמובן למערך הקליניקות- עו"ד קארין אלהרר, עו"ד שירי רגב מסלם ומזכירות המערך – טלי גוברמן ורעות קליין, שתמיד היו שם.

